

Zarząd Zieleni
m.st. Warszawy

Ogólnopolskie
Towarzystwo Ochrony Ptaków
BirdLife Polska

Park przy Bernardyńskiej Wodzie

Raport z inwentaryzacji ornitologicznej

wykonanej w okresie 12.03.2025 r. – 28.02.2026 r.

Michał Redlisiak i Fatima Hayatli

Warszawa, 15 kwietnia 2026 r.

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka terenu badań	4
2.1. Opis miejsca badań	4
2.2. Kwerenda archiwalna	6
3. Materiały i metody	7
3.1. Założenia metodyczne	7
3.2. Daty kontroli	10
3.3. Opracowanie wyników	11
4. Wyniki	11
4.1. Awifauna parku	11
4.2. Awifauna przelotna	13
4.3. Awifauna zimująca	14
4.4. Awifauna lęgowa	15
4.6. Przegląd gatunków lęgowych w całym parku	16
5. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem ochrony awifauny	21
5.1. Stan siedlisk	21
5.2. Zagrożenia	22
5.3. Zalecenia	22
6. Dyskusja i wnioski	24
6.1. Charakterystyka awifauny	24
6.2. Podsumowanie i wnioski	25
7. Spis literatury	26
8. Załączniki	27

1. Wstęp

Jednym z wyzwań współczesnych miast jest pogodzenie ich rozwoju z równoczesnym zachowaniem różnorodności biologicznej oraz kompensowaniem skutków zmian klimatycznych. Narzędziami ułatwiającymi zarządzanie miastem w sposób sprzyjający ochronie przyrody, a także uwzględniający usługi ekosystemowe, są strategie i inne dokumenty przyjmowane na różnych poziomach – od dokumentów samorządowych po unijne. W przypadku Warszawy lokalnymi dokumentami wyznaczającymi kierunki rozwoju miasta, również w kontekście ochrony przyrody, są m.in. Miejski Plan Adaptacji (MPA), Program ochrony środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2025–2030 oraz Strategia #Warszawa2030. Podstawą do podejmowania odpowiednich działań są wyniki badań naukowych oraz inwentaryzacji przyrodniczych.

Miejskie tereny zieleni pełnią wiele funkcji, m.in. krajobrazowe, klimatyczne, wodochronne czy rekreacyjne, a przede wszystkim stanowią ważne enklawy różnorodności biologicznej w obszarach zurbanizowanych. Zbadanie bioróżnorodności wszystkich organizmów danego terenu na poziomie gatunkowym jest bardzo trudne, dlatego konieczny jest wybór odpowiedniej grupy taksonomicznej możliwej do monitorowania. Ptaki są zwierzętami stosunkowo łatwymi do wykrycia, a jednocześnie wykazują zróżnicowane preferencje siedliskowe i pokarmowe, co czyni je bardzo dobrym wskaźnikiem stanu środowiska (Michalicha, Mitrus 2018). Obserwacje gatunków ptaków występujących w siedliskach parkowych dostarczają cennych informacji na temat jakości tych siedlisk.

Choć awifauna miast zazwyczaj charakteryzuje się niższą bioróżnorodnością niż awifauna terenów nieurbanizowanych, wiele gatunków przystosowało się do życia w sąsiedztwie człowieka (Luniak 2006). Procesy zachodzące na tych terenach określa się jako synantropizację (zmniejszanie dystansu ucieczki przed człowiekiem, zamieszkiwanie w pobliżu osiedli ludzkich) oraz synurbizację (zasiedlanie miast). Zjawiska te dotyczą wielu gatunków zwierząt, w tym ptaków. Szczególną uwagę należy zwrócić na proces synurbizacji (Andrzejewski i in. 1978). Adaptacja wielu gatunków ptaków do życia w środowisku miejskim zachodzi dynamicznie i nie jesteśmy w stanie dokładnie przewidzieć jej efektów. Przyjmuje się, że gatunki o wysokiej tolerancji środowiskowej potrafią przystosować się do życia w sąsiedztwie człowieka. W czasach, gdy wpływ człowieka na środowisko stale rośnie, naturalne ekosystemy zanikają, a urbanizacja postępuje, konieczne jest uważne monitorowanie składu gatunkowego awifauny na terenach zieleni miejskiej. Jest to istotne, ponieważ stanowi on dobry wskaźnik skuteczności działań ochronnych, a także pozwala ocenić efektywność zabiegów pielęgnacyjnych oraz innych działań kształtujących krajobraz i strukturę środowiska parków miejskich, a także umożliwia identyfikację zagrożeń dla bogactwa przyrodniczego zieleni miejskiej i ich minimalizowanie.

W okresie od 12 marca 2025 r. do 28 lutego 2026 r. przeprowadzono inwentaryzację ornitologiczną wybranych obszarów zieleni m.st. Warszawy, położonych w dzielnicach Mokotów, Ochota oraz Praga-Południe. Celem badań terenowych było określenie składu awifauny w cyklu rocznym (gatunków lęgowych, przelotnych i zimujących). Na podstawie uzyskanych wyników sporządzono sprawozdanie z realizacji zadania oraz wskazano zagrożenia i zalecenia dotyczące gospodarowania terenem w kontekście skutecznej ochrony ptaków. Inwentaryzacja stanowiła kontynuację prac podjętych na zlecenie Zarządu Zieleni w 2022 roku oraz w latach 2023–2024.

Prace zostały zrealizowane przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków na zlecenie Zarządu Zieleni m.st. Warszawy.

2. Charakterystyka terenu badań

2.1. Opis miejsca badań

Park przy Bernardyńskiej Wodzie (ryc. 1, zdj. 1) o powierzchni 5,5 ha znajduje się na Mokotowie, pomiędzy Aleją Wincentego Witosa a ul. Czerniakowską. Jest to wąski pas terenu, pokryty roślinnością trawiastą i luźnymi zadrzewieniami z pojedynczymi krzewami, ciągnący się wzdłuż podłużnego, sztucznego zbiornika wodnego w formie zbliżonej do kanału zwanego Bernardyńską Wodą (zdj. 2). Obie strony zbiornika wodnego porośnięte są szuwarem trzcinowym, jednak na północnym brzegu w roku poprzedzającym oraz w trakcie trwania badań był on wykaszany. Powierzchnia badawcza obejmuje całość parku po obu stronach Bernardyńskiej Wody. Północną granicę terenu badań stanowi ul. Idzikowskiego a południową ul. Przy Bernardyńskiej Wodzie oraz zlokalizowane wzdłuż niej bloki mieszkalne. Z powierzchni badawczej wyłączono niewielki teren prywatnej posesji przy ul. Idzikowskiego o adresie Powsińska 97.

Według inwentaryzacji zieleni m.st. Warszawy na terenie obiektu rośnie ok. 258 drzew należących do 25 grup taksonomicznych. Łączne pokrycie koronami wynosi ok. 22% powierzchni obiektu. Pod względem powierzchni koron dominują: topola czarna *Populus nigra*, wierzby *Salix* sp., klon jesionolistny *Acer negundo* i topola biała *Populus alba*.

Według warstwy BDOT10k pokrycie terenu obiektu obejmuje: 1,05 ha (19,1%) wód powierzchniowych oraz 4,21 ha (76,4%) terenów trawiastych.

Park jest typowym, lokalnie znanym parkiem osiedlowym, miejscem spacerów mieszkańców okolicznych osiedli.

Ryc. 1. Granice powierzchni badawczej.

Zdj. 1. Park przy Bernardyńskiej Wodzie (fot. Michał Redlisiak)

Zdj. 2. Bernardyńska Woda wraz szuwarem trzcinowym na jej południowym brzegu (fot. Michał Redlisiak)

2.2. Kwerenda archiwalna

Niniejsza część raportu zawiera informacje archiwalne o awifaunie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie do końca lutego 2025. Ze względu na brak wcześniejszych kompleksowych opracowań dotyczących omawianego terenu badań, w kwerendzie znalazły się dane z raportu dot. gniazdowania łyski (Wardecki i in. 2024), dane dotyczące Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (P. Rowiński – mat. niepubl.) oraz przygodne obserwacje z bazy Ornitho.pl. Tym samym niemożliwym jest rzetelne porównanie składu i liczebności awifauny Parku przy Bernardyńskiej Wodzie z otrzymanymi wynikami inwentaryzacji.

Awifauna lęgowa – łyska

W roku 2024 wykonano inwentaryzację łyski na terenie całej Warszawy (Wardecki i in. 2024). W Parku przy Bernardyńskiej Wodzie stwierdzono wówczas gniazdowanie 1 pary.

Awifauna zimująca

Dane dotyczące zimowania ptaków wodnych pochodzą z **Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW)**, będącego elementem Państwowego Monitoringu Środowiska. Liczenia w ramach tego projektu wykonywane były zawsze w połowie stycznia i polegały na rejestracji ptaków wodnych podczas przemarszu wzdłuż cieków i zbiorników wodnych w całej Warszawie (P. Rowiński – mat. niepubl.). W tabeli 1 przedstawiono stwierdzone zimujące gatunki ptaków wodnych w latach 2010-2025.

Tabela 1. Zestawienie ptaków wodnych, zimujących na terenie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w latach 2010-2025, obserwowanych w ramach Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW). Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Lata	N (os.)
1	Czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	2015	1
2	Krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	2011-12, 2014-18, 2020, 2023, 2025	20-114
3	Mewa siwa	<i>Larus canus</i>	2023	8
4	Mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>	2023	2
5	Śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	2023	15

Przygodne obserwacje ptaków z bazy Ornitho.pl

Ornitho.pl to internetowa baza danych działająca w celu gromadzenia i udostępniania obserwacji zwierząt w Polsce. Obserwacje można przekazywać za pomocą portalu lub aplikacji na smartfony działającej pod nazwą NaturaList. Portal działa od roku 2015, lecz przejął dane z lat wcześniejszych z innych kartotek (np. Awibaza czy Polska Kartoteka Przyrodnicza). Obserwacje nie są ujęte ramami metodycznymi, co najczęściej nie pozwala na określenie dokładnej liczebności a także stwierdzenia pewnego gniazdowania (poza przypadkami obserwacji ptaków z pokarmem, gniazd i rodzin). Jednakże, jeśli obserwacje są dokonywane wielokrotnie, często w ciągu całego roku, pozwalają na

określenie składu gatunkowego ptaków występujących na określonym obszarze. Obserwacje ptaków rzadkich i trudnych do rozpoznania są weryfikowane przez zespół administratorów platformy. Poniżej prezentowana lista ptaków (tab. 2) obejmująca 18 gatunków jest wynikiem zestawienia wszystkich obserwacji dokonanych na terenie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie od roku 2007 do końca lutego 2025.

Tabela 2. Lista ptaków obserwowanych na terenie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w latach 2007-2025, zebranych w bazie Ornitho.pl. Status: L – obserwacje w sezonie lęgowym, P – w okresie przelotów, W – w okresie zimowym. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata	Najwyższa stwierdzona kat. lęg.
1	bogatka	<i>Parus major</i>	W	2009–2024	
2	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	W	2024	
3	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	W	2009	
4	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	L, W	2009–2019	A
5	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	W	2009–2025	
6	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	L, W	2009–2019	A
7	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	P, W	2009–2023	
8	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	L, W	2009–2024	C
9	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	L	2019	A
10	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L, W	2009–2024	A
11	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	P	2016	
12	łyśka	<i>Fulica atra</i>	L	2024	C
13	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	W	2020–2023	
14	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	W	2009	
15	sroka	<i>Pica pica</i>	W	2009	
16	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	W	2019–2025	
17	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	W	2009–2024	
18	wróbek	<i>Passer domesticus</i>	W	2009	

3. Materiały i metody

3.1. Założenia metodyczne

Celem niniejszej inwentaryzacji było określenie pełnej listy awifauny Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w poszczególnych okresach fenologicznych od marca 2025 do lutego 2026 roku, wraz z możliwie najdokładniejszym oszacowaniem liczebności poszczególnych gatunków. Wszystkie kontrole terenowe prowadzono podczas przemarszów (lustracji) w okresie najwyższej aktywności ptaków (głównie w godzinach porannych), przy odpowiednich warunkach pogodowych – w dni bezdeszczowe i bezwietrzne. Kontrole obejmowały każdorazowo całą powierzchnię badawczą. Ptaki rejestrowano na podstawie obserwacji wizualnych oraz stwierdzeń głosowych poszczególnych gatunków. Do identyfikacji wizualnej wykorzystywano sprzęt optyczny (lornetkę lub aparat

fotograficzny). W trakcie kontroli notowano wszystkie stwierdzone ptaki z podziałem na gatunek (oraz płeć i wiek, jeśli było to możliwe), zapisując dokładną lokalizację obserwacji, liczebność oraz status poszczególnych osobników (stacjonarny, przelotny lub martwy). W miarę możliwości zapisywano również dodatkowe szczegóły obserwacji (np. śpiew, pobieranie wody, odpoczynek). Wszystkie całoroczne obserwacje zapisywano w aplikacji Naturalist połączonej z bazą Ornitho.pl.

Na podstawie zebranych danych określono sposób wykorzystania badanego terenu przez ptaki w cyklu rocznym, w tym zagęszczenia lęgowe poszczególnych gatunków. Dla wybranych gatunków lęgowych wyznaczono również przybliżone zasięgi terytoriów lęgowych. Na podstawie zgromadzonych danych oceniono także znaczenie powierzchni badawczej dla lokalnej ornitofauny, zidentyfikowano występujące zagrożenia oraz wskazano możliwe działania poprawiające jakość siedlisk ptaków.

Dokładna metodyka inwentaryzacji różniła się w zależności od okresu fenologicznego i została opisana poniżej.

Nazewnictwo

W niniejszym raporcie polskie i naukowe nazwy gatunków ptaków są zgodne z Listą awifauny krajowej Komisji Faunistycznej Sekcji Zoologicznej PTZool (<https://komisjafaunistyczna.pl/lista/>), aktualną na dzień 1.01.2026 roku. Ze względu na zmiany taksonomiczne dotyczące wrony w trakcie trwania badań oraz połączenie wrony siwej i czarnowrona w jeden gatunek (wcześniej: wrona siwa *Corvus cornix*, obecnie wrona *Corvus corone*), zastosowano zapis wrona (siwa) *Corvus corone* ssp. *cornix*. Na powierzchniach badawczych nie stwierdzono czarnowrona, dlatego w dalszej części raportu określenie „wrona” odnosi się do wrony (siwej).

Okres pozalęgowy: migracja jesienna, wiosenna, zimowanie i dyspersja polęgowa

Kontrole dzienne

Sposób liczenia ptaków w okresie pozalęgowym nie różnił się od ogólnej metodyki stosowanej w ciągu całego roku. Okres ten podzielono na cztery okresy fenologiczne: migrację wiosenną (12.03–16.05.2025), okres koczowania i dyspersji polęgowej (1.07–31.08.2025), migrację jesienną (1.09–30.11.2025) oraz zimowanie (1.12.2025–28.02.2026). Uproszczony schemat przedstawiono na **rycinie 2**. Daty początku i końca poszczególnych okresów mają charakter umowny, gdyż w rzeczywistości częściowo się one pokrywają. W związku z tym stwierdzenia części gatunków przelotnych oraz osobników w trakcie dyspersji dotyczą również umownego okresu lęgowego (12.03–31.08). Podczas kontroli notowano wszystkie gatunki ptaków.

III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
okres inwentaryzacji (12.03.2025-28.02.2026)											
sezon lęgowy (12.03-31.08)						migracja jesienna (1.09-30.11)			zimowanie (1.12-28.02)		
migracja wiosenna (12.03.-16.05)		koczowanie i dyspersja (1.07-31.08)									
kartowanie na wszystkich powierzchniach				dodatkowe kartowanie (P. Skaryszewski)	przemarsze bez kartowania						

Ryc. 2. Okresy fenologiczne i zastosowane główne metody liczenia – uproszczony schemat.

Okres lęgowy oraz migracji wiosennej

Ze względu na czas niezbędny do sfinalizowania formalności związanych z umową zespół obserwatorów rozpoczął prowadzenie obserwacji już w marcu we własnym zakresie. Dane zebrane przed podpisaniem umowy zostały opracowane łącznie z pozostałymi danymi, co było konieczne do uzyskania pełnego obrazu zespołu ptaków lęgowych na badanych powierzchniach.

Prace terenowe w okresie migracji wiosennej (12.03–15.05.2025) oraz w okresie lęgowym (12.03–30.06.2025) prowadzono z zastosowaniem kombinowanej odmiany metody kartograficznej (Tomiałojć 1980). Okres migracji wiosennej oraz początek sezonu lęgowego wielu gatunków w znacznym stopniu pokrywają się w czasie, co powoduje, że podczas jednej kontroli terenowej możliwe jest stwierdzenie zarówno osobników lęgowych, jak i migrujących. Zastosowanie kombinowanej metody kartograficznej pozwala jednak z dużą skutecznością oddzielić frakcję ptaków migrujących od lęgowych.

W opisywanym okresie przeprowadzono łącznie w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie 15 kontroli porannych oraz 2 kontrole wieczorne/brzaskowe (na początku kwietnia i na początku czerwca). Ze względu na hałas miejski prowadzono kontrole o brzasku na niektórych powierzchniach, równoważne z wieczornymi. Kontrole poranne rozpoczynano około wschodu słońca i kończono przed południem. Wszystkie kontrole wykonywano pieszo; tempo penetracji terenu wynosiło około 1,5–3 godziny na 10 ha. Kontrole wieczorne/brzaskowe i nocne prowadzono w godzinach 19:00–22:30 lub 2:30–4:00, w zależności od zmieniających się godzin wschodu i zachodu słońca.

Podczas każdej kontroli na przygotowanym planie terenu lub w aplikacji NaturaList zaznaczano miejsca stwierdzeń śpiewających samców (ze szczególnym uwzględnieniem stwierdzeń równoczesnych), par oraz innych zachowań wskazujących na odbywanie lęgów, np. transport materiału gniazdowego lub pokarmu dla piskląt. Rejestrowano zarówno obserwacje wizualne, jak i stwierdzenia głosowe (tzw. kartowanie).

W przypadku gatunków skrytych lub gniazdujących późno, takich jak piegża, słowiki czy świstunka leśna, za lęgowe uznano również terytoria, na których dokonano jedynie 2–3 stwierdzeń w szczycie sezonu lęgowego lub obserwowano ptaki w kategorii lęgowości C.

Dla wybranych gatunków gniazdujących kolonijnie lub półkolonijnie (np. szpak, mazurek), a także dla wrony, sroki i gawrona prowadzono dokładne wyszukiwanie i liczenie gniazd, a zagęszczenia lęgowe określono na podstawie liczby stwierdzonych aktywnych gniazd.

W przypadku grzywacza *Columba palumbus* liczbę terytoriów oszacowano na podstawie znalezionych gniazd oraz kartowania. Ze względu na ograniczony terytorializm tego gatunku w miastach oraz częste niszczenie gniazd przez krukowate (co zmusza ptaki do ponawiania lęgów), uzyskane wartości należy traktować jako przybliżone.

Do wykrywania i oceny liczebności ptaków o aktywności nocnej lub wczesnoporannej, takich jak chruściele i sowy, podczas kontroli nocnych stosowano nasłuchy, a w szczególnych przypadkach metodę stymulacji głosowej (Dombrowski i in. 1993). Liczebność łyski oceniono na podstawie wyszukiwania gniazd oraz liczby par wodzących młode (Chylarecki i in. 2015), natomiast liczebność krzyżówki i mandarynki określono na podstawie obserwacji samic i samców przed lęgami oraz w okresie wysiadywania, a także liczby samic wodzących młode (Keller i in. 1987; Jantarski 2017). W

przypadku mandarynki istotnych informacji o liczebności par lęgowych dostarczyły również odczyty obrączek, gdyż większość ptaków występujących w parku była wcześniej zaobrączkowana.

Po zakończeniu wszystkich kontroli sporządzono mapy gatunkowe, na podstawie których – zgodnie z wytycznymi Tomiałojcia (1980) – określono lokalizację i liczbę terytoriów odpowiadających parom lęgowym występującym na terenie parku (metodyczne wyszukiwanie gniazd dla większości gatunków ptaków nie było prowadzone – gniazda notowano jedynie w przypadku ich przygodnego stwierdzenia podczas kontroli terenowych). Obliczono również zagęszczenia poszczególnych gatunków lęgowych (liczba par/10 ha) w przeliczeniu na całą powierzchnię parku, a w przypadku gatunków leśnych i wodnych także w odniesieniu do powierzchni odpowiednich biotopów (zadrzewień i wód). Określono również kategorię lęgowości według wytycznych Wilka i in. (2016). Do określenia struktury dominacyjnej zastosowano kryteria zaproponowane przez Trojana (1975): dominanty – udział powyżej 5%, subdominanty – 2–5%, influenty – 1–2%, gatunki akcesoryczne – poniżej 1%. Awifaunę lęgową podzielono na grupy ekologiczne (gniazdowe) według kryteriów zaproponowanych przez Tomiałojcia (1970): dziuplaki, ptaki gniazdujące na drzewach i krzewach powyżej 1,5 m wysokości oraz ptaki gniazdujące nisko (poniżej 1,5 m oraz na ziemi). Dla gatunków plastycznych w wyborze miejsca gniazdowania (krzyżówka, rudzik, kos), na potrzeby opracowania, przyjęto jeden rodzaj grupy gniazdowej według tabeli w **załączniku I**. Ze względu na specyfikę siedlisk miejskich dodano również czwartą kategorię: ptaki gniazdujące na budynkach i innych konstrukcjach antropogenicznych. Dla wszystkich grup obliczono ich udział procentowy w zgrupowaniu.

Listę gatunków migrujących określono na podstawie szczegółów obserwacji (brak kryteriów lęgowości), wiedzy o fenologii migracji danego gatunku (data obserwacji) oraz analizy danych zebranych metodą kartograficzną.

3.2. Daty kontroli

Łącznie przeprowadzono 34 kontrole terenowe (21 w okresie lęgowym oraz 13 w okresie pozalęgowym). Wykonywano również kontrole uzupełniające (nieobowiązkowe) w celu uzupełnienia dokumentacji fotograficznej lub potwierdzenia wybranych obserwacji (tab. 3).

Tabela 3. Zestawienie dat kontroli terenowych w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w latach 2025-2026.

Lp.	Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
1	I	12.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
2	II	13.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
3	III	24.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
4	IV	09.04.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
5	2	18.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Fatima Hayatli
6	1	20.04.2025	wieczorna	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
7	3	21.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
8	4	26.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
9	5	28.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
10	6	07.05.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak
11	7	12.05.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Michał Redlisiak

Lp.	Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
12	8	19.05.2025	poranna	lęgowy	Michał Redlisiak
13	9	27.05.2025	poranna	lęgowy	Michał Redlisiak
14	10	03.06.2025	wieczorna	lęgowy	Michał Redlisiak
15	11	12.06.2025	poranna	lęgowy	Michał Redlisiak
16	12	18.06.2025	poranna	lęgowy	Michał Redlisiak
17	13	24.06.2025	poranna	lęgowy	Michał Redlisiak
18	14	12.07.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Michał Redlisiak
19	15	23.07.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Michał Redlisiak
20	16	07.08.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Michał Redlisiak
21	17	19.08.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Michał Redlisiak
22	18	07.09.2025	poranna	migracja jesienna	Michał Redlisiak
23	19	22.09.2025	poranna	migracja jesienna	Michał Redlisiak
24	20	02.10.2025	poranna	migracja jesienna	Michał Redlisiak
25	21	13.10.2025	poranna	migracja jesienna	Michał Redlisiak
26	22	29.10.2025	poranna	migracja jesienna	Michał Redlisiak
27	23	09.11.2025	poranna	migracja jesienna	Michał Redlisiak
28	24	19.11.2025	poranna	migracja jesienna	Michał Redlisiak
29	25	04.12.2025	poranna	zimowanie	Michał Redlisiak
30	26	16.12.2025	poranna	zimowanie	Michał Redlisiak
31	27	05.01.2026	poranna	zimowanie	Michał Redlisiak
32	28	20.01.2026	poranna	zimowanie	Michał Redlisiak
33	29	08.02.2026	poranna	zimowanie	Michał Redlisiak
34	30	21.02.2026	poranna	zimowanie	Michał Redlisiak

3.3. Opracowanie wyników

Mapy gatunkowe wykonano w programie QGIS 3.28.11, wykorzystując dane z bazy BDOT10k z zasobów GUGiK dostępnej bezpłatnie i możliwej do dowolnego wykorzystania w serwisie www.geoportal.gov.pl oraz Mapy Koron Drzew z zasobów Biura Ochrony Środowiska m. st. Warszawy. Wszystkie obliczenia przytoczone w niniejszym raporcie wykonano w programie Microsoft Excel, w pakiecie Office 365. Analizy zasięgu terytoriów dokonano w trakcie prac kameralnych, zarówno z wykorzystaniem tradycyjnych map papierowych, na które przenoszono obserwacje po każdej kontroli, jak i w programie QGIS.

4. Wyniki

4.1. Awifauna parku

W okresie od 12 marca 2025 do 21 lutego 2026 roku, podczas 34 kontroli obejmujących obszar całego parku (**tab. 3**), stwierdzono 49 gatunków ptaków. Do awifauny parku należało 47 gatunków, gdyż 2

gatunki stwierdzono jedynie podczas przelotu nad parkiem (nie związane z terenem). Łącznie dokonano 1475 obserwacji 3865 osobników (tab. 4). 21 gatunków uznano za lęgowe na terenie parku, 44 były przelotne, 2 zalatywały z sąsiednich terenów a 24 gatunki stwierdzono w okresie zimowym.

Tabela 4. Liczba obserwacji i osobników oraz status (L – lęgowy, P – przelotny, Z – zalatujący, W – zimujący) poszczególnych gatunków ptaków stwierdzonych w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w okresie 12.03.2025-21.02.2026. Podana liczba osobników jest w większości przypadków wyższa niż rzeczywiście występujących w parku, gdyż zsumowano często te same osobniki widziane na kolejnych kontrolach. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej. * - gatunki stwierdzone wyłącznie podczas przelotu nad parkiem.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
1	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	113	130
2	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	L, P	5	5
3	czapla siwa*	<i>Ardea cinerea</i>	P	1	2
4	czyż	<i>Spinus spinus</i>	P	2	12
5	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	L, W	14	15
6	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	2	2
7	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	2	2
8	dziwonina	<i>Carpodacus erythrurus</i>	L, P	3	3
9	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	P, W	13	43
10	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	P, W	67	153
11	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	P	1	2
12	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	L, W	115	331
13	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	39	48
14	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	W	1	4
15	jerzyk	<i>Apus apus</i>	L, P	31	482
16	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L, P	19	19
17	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	L, P, W	131	311
18	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	L, P	21	30
19	kos	<i>Turdus merula</i>	L, P, W	15	16
20	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	P	1	1
21	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L, P, W	105	347
22	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	P	1	1
23	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	P, W	14	26
24	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	L, P	15	16
25	mazurek	<i>Passer montanus</i>	L, P, W	44	135
26	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	P, W	5	5
	mewa srebrzysta / białogłowa / romańska	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	P, W	19	20
27	mewa srebrzysta*	<i>Larus argentatus</i>	P	1	1
28	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	99	116
29	mysiokrólik	<i>Regulus regulus</i>	P	1	2
30	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	P, W	6	6
31	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	P	1	1
32	piegża	<i>Curruca curruca</i>	L, P	6	6
33	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	P	2	2

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
34	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	L, P	7	7
35	potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	P	2	2
36	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	P	1	1
37	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	P, W	12	12
38	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	W	1	2
39	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	P	1	1
40	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	P, W	5	9
41	sroka	<i>Pica pica</i>	L, P, W	36	38
42	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	P	1	1
43	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L, P, W	151	326
44	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	P, W	18	81
45	wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	P	1	1
46	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, P, W	153	217
47	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	L, P, W	160	858
48	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	P	8	11
49	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	P, W	3	3
Łącznie gatunków: 49				1475	3865

4.2. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące

W okresie migracji wiosennej (12.03-16.05) oraz jesiennej (1.09-30.11) stwierdzono występowanie 43 gatunków, które uznano za przelotne. Grupę migrantów wiosennych tworzyło 35 gatunków, migrantów jesiennych 28 gatunków, w tym 20 gatunki migrantów stwierdzano zarówno w trakcie przelotu wiosennego jak i jesiennego. Stwierdzono także 2 gatunki zalatujące z innych powierzchni (**tab. 5**). Średnie zagęszczenie ptaków w okresach migracji wynosiło 196,3 os./10 ha/kontrolę.

Tabela 5 Status, liczebność, zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków przelotnych, stwierdzonych na terenie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w roku 2025 w okresach migracji wiosennej, jesiennej i w okresie dyspersji. Status: PW – migrant wiosenny, PJ – migrant jesienny, Z – gatunek zalatujący. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bogatka	<i>Parus major</i>	PW, PJ	1–9	7,5	16,4
2	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	PW	1	1,8	1,8
3	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	PW	2	3,6	3,6
4	czyż	<i>Spinus spinus</i>	PW, PJ	6	10,9	10,9
5	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	1	1,8	1,8
6	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	1	1,8	1,8
7	dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	PW	1	1,8	1,8
8	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	PW, PJ	1–12	9,5	21,8
9	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	PJ	1–11	10,4	20
10	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	PJ	2	3,6	3,6
11	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	PW, PJ	1–4	2,9	7,3
12	jerzyk	<i>Apus apus</i>	PW	12–27	35,5	49,1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
13	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	PW, PJ	1–3	2,9	5,5
14	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	PW, PJ	1–29	18,3	52,7
15	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	PW	1–3	3,6	5,5
16	kos	<i>Turdus merula</i>	PW, PJ	1–2	2,3	3,6
17	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	PW	1	1,8	1,8
18	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	PW, PJ	3–29	24,2	52,7
19	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	PW	1	1,8	1,8
20	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	PW, PJ	1–12	6,7	21,8
21	łożówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	PW	1–3	3,2	5,5
22	mazurek	<i>Passer montanus</i>	PW, PJ	2–16	14,1	29,1
23	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	PJ	1	1,8	1,8
24	mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>	PJ	1	1,8	1,8
25	mewa srebrzysta / bia- łogłowa / romańska	<i>Larus argentatus / cachinnans</i> <i>/ michahellis</i>	PW, PJ	1–2	2,1	3,6
26	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	PW, PJ	1–8	6,2	14,5
27	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	PJ	2	3,6	3,6
28	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	PW, PJ	1–2	2,4	3,6
29	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	PW	1	1,8	1,8
30	piegża	<i>Curruca curruca</i>	PW	1–2	2,3	3,6
31	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	PJ	2	3,6	3,6
32	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	PW	1	1,8	1,8
33	potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	PW, PJ	1	1,8	1,8
34	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	PW	1	1,8	1,8
35	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	PW, PJ	1–2	2	3,6
36	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	PW	1	1,8	1,8
37	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	PW	1–3	3,6	5,5
38	sroka	<i>Pica pica</i>	PW, PJ	1–3	2,8	5,5
39	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	PW	1	1,8	1,8
40	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	PW, PJ	1–64	26,9	116,4
41	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	PW, PJ	1–12	6,8	21,8
42	wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	PJ	1	1,8	1,8
43	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	PW, PJ	3–10	9,9	18,2
44	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	PW, PJ	8–54	49,9	98,2
45	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	PW, PJ	1–2	2,2	3,6
46	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	PJ	1	1,8	1,8
Średnio na kontrolę				108	196,3	

4.3. Awifauna zimująca

W okresie zimowania (1.12-28.02) stwierdzono 23 gatunki ptaków o średnim zagęszczeniu 188,8 os./10 ha/kontrolę (tab. 6).

Tabela 6. Liczebność (zakres), zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków zimujących, stwierdzonych na terenie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w okresie 1.12.2025-28.02.2026. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bogatka	<i>Parus major</i>	3–5	7,9	9,1
2	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	1–2	3	3,6
3	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	2–8	7,3	14,5
4	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	13–23	33,6	41,8
5	gołąb miejski	<i>Columba livia f. domestica</i>	1–18	13,9	32,7
6	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	4	7,3	7,3
7	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	7–21	24,2	38,2
8	kos	<i>Turdus merula</i>	1–2	2,7	3,6
9	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	20–40	54,5	72,7
10	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	1–3	3,6	5,5
11	mazurek	<i>Passer montanus</i>	2–4	6,1	7,3
12	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	1	1,8	1,8
	mewa srebrzysta / białogłowa / romańska	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	1	1,8	1,8
13	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	1–3	3,6	5,5
14	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	1	1,8	1,8
15	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	1–2	2,7	3,6
16	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	2	3,6	3,6
17	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	1–4	4,5	7,3
18	sroka	<i>Pica pica</i>	1–2	2,5	3,6
19	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	1	1,8	1,8
20	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	1–29	18,5	52,7
21	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	4–11	12,1	20
22	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	12–30	38,5	54,5
23	zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	1	1,8	1,8
Średnio na kontrolę			104	188,8	

4.4. Awifauna lęgowa

W roku 2025, w okresie lęgowym (12.03-29.07) na terenie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie stwierdzono obecność 21 gatunków ptaków uznanych za lęgowe, prawdopodobnie lęgowe lub o gniazdowaniu możliwym (tab. 7). Dla gatunków lęgowych określono kategorię lęgowości (wg. Wilk 2016): kat. C (gniazdowanie pewne) – 13 gatunków, kat. B (gniazdowanie prawdopodobne) – 8 gatunków, kat. A (gniazdowanie możliwe) – 2 gatunki.

Ogólne zagęszczenie całego zespołu ptaków lęgowych wynosiło 63,6 pary/10 ha. Dokładne dane dotyczące liczebności, zagęszczenia i udziału procentowego poszczególnych gatunków zostały przedstawione w tabeli 7. Grupa dominantów w zespole ptaków lęgowych Parku przy Bernardyńskiej Wodzie stanowiła 82,1% wszystkich par, należało do niej 7 gatunków: szpak, wrona (siwa), łożówka, modraszka, kapturka, bogatka, kokoszka oraz krzyżówka. Największy udział w tej grupie wykazywał szpak (31,4%). Najliczniejszą grupę ekologiczną stanowiły dziuplaki (50,0%), mniej liczne były gatunki zakładające gniazda nisko w krzewach lub na ziemi (32,8%), najmniej liczne były gatunki gniazdujące wysoko na drzewach lub krzewach (17,2%).

Tabela 7. Kategoria lęgowości, liczba par lęgowych, zagęszczenie i udział w zespole (dominacja) ptaków lęgowych stwierdzonych w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w roku 2025; Kat. – kategoria lęgowości, N – liczba par (terytoriów); N śr. – średnia liczba par (terytoriów) Z śr. – średnie zagęszczenie [n par/10ha] na powierzchnię całego parku; D – dominacja [%] (dominanty – powyżej 5%, subdominanty – 2–5%, influenty – 1–2%, gatunki akcesoryczne – poniżej 1%). Pogrubioną czcionką zaznaczono gatunki stanowiące grupę dominantów. * – gatunek wpisany do Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Uszeregowano wg. malejącej liczebności.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Kat.	N	N śr.	Z śr.	D
1	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	C	11	11	20,0	31,4%
2	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	C	3,5	3,5	6,4	10,0%
3	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	C	3	3	5,5	8,6%
3	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C	3	3	5,5	8,6%
4	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	B	2–2,5	2,25	4,1	6,4%
5	bogatka	<i>Parus major</i>	C	2	2	3,6	5,7%
6	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	C	2	2	3,6	5,7%
7	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	A	2	2	3,6	5,7%
8	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	B	1–2	1,5	2,7	4,3%
9	piegża	<i>Curruca curruca</i>	B	1–1,5	1,25	2,3	3,6%
10	kos	<i>Turdus merula</i>	B	1	1	1,8	2,9%
11	mazurek	<i>Passer montanus</i>	B	0–2	1	1,8	2,9%
12	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	B	0–1	0,5	0,9	1,4%
13	dziwonia*	<i>Carpodacus erythrinus</i>	B	0–1	0,5	0,9	1,4%
14	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	B	0,5	0,5	0,9	1,4%
15	dzięcioł białoszyi*	<i>Dendrocopos syriacus</i>	A	+			
16	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	A	+			
17	jerzyk	<i>Apus apus</i>	C	+			
18	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	C	+			
19	sroka	<i>Pica pica</i>	A	+			
20	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	C	+			
Łącznie gatunków: 21				3532	63,6	100,0%	

4.6. Przegląd gatunków lęgowych w całym parku

Bogatka *Parus major* – C – 2 par

Gatunek regularnie stwierdzany na terenie badań. W granicach terenu badań wyznaczono dwa terytoria lęgowe. Jedno znajdowało się w zachodniej części parku, od strony Al. Witosa. Drugie zajmowało środkową i wschodnią część parku i obejmowała też ogród wokół posesji przy Powsińskiej 97. Znalezione jedno gniazdo, w budce lęgowej w zachodniej części parku. Mimo potwierdzonych lęgów nie obserwowano rodzin z młodymi co może wskazywać na brak sukcesu lęgowego tego gatunku w okresie badań.

Cierniówka *Curruca communis* – B – 0-1 pary

Śpiewające samce stwierdzano kilkakrotnie w szuwarze w zachodniej części terenu badań na przełomie kwietnia i maja. Pojedynczego osobnika obserwowano też tam pod koniec lipca. Na tej podstawie uznano, że gatunek ten można zaklasyfikować jako prawdopodobnie lęgowy, ale

ponieważ istnieje też pewne prawdopodobieństwo, że obserwacje dotyczyły osobników niełęgowych (na przelocie lub w przypadku obserwacji z lipca dyspersji polęgowej) liczebność oszacowano na 0-1 pary lęgowej.

Dzięcioł białoszy *Dendrocopos syriacus* – A – (+)

Pojedyncze osobniki obserwowano na terenie badań w maju i czerwcu. Były to najprawdopodobniej osobniki gniazdujące w zieleni osiedlowej w okolicach parku dla których teren badań stanowi niewielki wycinek ich terytorium.

Dziwonia *Carpodacus erythrinus* – B – 0-1 pary

Śpiewającego samca stwierdzano na trzech kolejnych kontrolach w maju śpiewającego w zachodniej części szuwaru przy Bernardyńskiej Wodzie. Najprawdopodobniej samiec ten próbował założyć terytorium na terenie badań, ale nie udało mu się zdobyć samicy i w czerwcu opuścił teren badań. Nie da się jednak wykluczyć, że np. doszło do próby lęgów tego gatunku więc ostatecznie liczebność lęgową oszacowano na 0-1 pary.

Gołąb miejski *Columba livia forma urbana* – A – (+)

Gatunek regularnie i licznie stwierdzany na terenie badań co związane było z regularnym dokarmianiem, ale często obserwowano też gołębie zbierające naturalny pokarm na trawnikach. Obserwowane osobniki gniazdowały najprawdopodobniej na okolicznych budynkach, a sam teren badań stanowił dla nich żerowisko oraz miejsce odpoczynku.

Grzywacz *Columba palumbus* – B – 1-2 par

Gatunek stwierdzany regularnie, głównie w zachodniej i środkowej części terenu badań. Większość obserwacji dotyczyła jednak osobników żerujących a nie takich wykazujących zachowania terytorialne. Wskazuje to na to, że teren przy Bernardyńskiej Wodzie nie stanowi dogodnego siedliska dla tego gatunku, najprawdopodobniej z powodu niewielkiej liczby drzew odpowiednio gęstej koronie do założenia gniazda. Duży udział otwartych terenów o charakterze trawników stwarza natomiast dogodne warunki do żerowania dla grzywaczy gniazdujących na okolicznych osiedlach. Nie znaleziono gniazd a na podstawie zaobserwowanych zachowań terytorialnych liczebność lęgowa oceniono na 1-2 par.

Jerzyk *Apus apus* – C – (+)

Łącznie 6 par gniazdowało przy samej granicy terenu badań, w stropodachu budynku przy ul. Przy Bernardyńskiej Wodzie 9, gdzie regularnie obserwowano dorosłe osobniki przylatujące z pokarmem dla piskląt. Kolejne (niepoliczone) pary gniazdowały nieco dalej, od drugiej strony wskazanego budynku, ale nie zostały one uwzględnione przy szacowaniu liczebności lęgowej. Obserwowano też okazjonalnie jerzyki żerujące na niskim pułapie nad taflą wody na wysokości budynku, w którym znajdowała się kolonia lęgowa. Oprócz tego stwierdzano jedynie osobniki przelatujące nad powierzchnią badawczą. W przypadku jerzyka ze względu na jego biologię umożliwiającą mu żerowanie wiele kilometrów od gniazda trudno jest go zaliczyć do awifauny lęgowej parku przy Bernardyńskiej Wodzie sensu stricto. Ponieważ gniazda znajdowały się poza granicami powierzchni badawczej nie oszacowano ostatecznie liczby par lęgowych, ale mimo to uznano, że najwłaściwsze jest określenie statusu lęgowego jako gniazdowanie pewne (kategoria lęgowości C).

Kapturka *Sylvia atricapilla* – B – 2-2,5 pary

Gatunek stwierdzany regularnie przy granicach terenu badań. Wyznaczono łącznie trzy terytoria lęgowe, ale wszystkie z nich znajdowały się częściowo poza granicami powierzchni badawczej. Jedno terytorium znajdowało się wokół posesji przy ul. Powsińskiej 97, drugie po południowej stronie Bernardyńskiej Wody na wysokości budynku przy ul. Przy Bernardyńskiej Wodzie 1A, a trzecie było zlokalizowane na wysokości Przedszkola nr 299.

Kawka *Coloeus monedula* – C – (+)

Gatunek regularnie i licznie stwierdzany na terenie badań w trakcie żerowania. Choć nie stwierdzono gniazdowania bezpośrednio na terenie badań to na początku czerwca obserwowano osobnika zbierającego do wola pokarm dla piskląt, z którym następnie poleciał na pobliskie osiedle. Teren badań stanowi najprawdopodobniej ważne żerowisko dla kawek licznie gniazdujących na budynkach w bezpośrednim sąsiedztwie parku.

Kokoszka *Gallinula chloropus* – C – 2 pary

Gatunek regularnie obserwowany na Bernardyńskiej Wodzie i w szuwarach. Jedno terytorium znajdowało się w centralnej a drugie we wschodniej części kanału. W obu terytoriach obserwowano rodziny z młodymi, jednak w obu przypadkach młodym nie udało się dożyć do lotności.

Kos *Turdus merula* – B – 1 para

Gatunek stwierdzany regularnie we wschodniej części terenu badań. W zlokalizowanym tam zadrzewieniu oraz szuwarze wyznaczono terytorium lęgowe. Nie stwierdzono podlotów ani nie znaleziono gniazda więc najprawdopodobniej kosy nie wyprowadziły tam udanych lęgów.

Krzyżówka *Anas platyrhynchos* – A – 2 pary

Gatunek regularnie obserwowany na Bernardyńskiej Wodzie, głównie w środkowej części kanału, ale okazjonalnie również żerujący na trawnikach. Regularnie stwierdzano ptaki w parach, ale nie stwierdzono innych zachowań świadczących o lęgowości. Nie obserwowano ptaków sprawdzających potencjalne miejsca lęgowe ani samic wodzących młode. Niemnie prawdopodobne, że pojedyncze samice podejmowały próby lęgów w granicach terenu badań, zakończone stratami na etapie składania lub wysiadywania jaj.

Zdj. 3. Samica krzyżówki (fot. Marta Dziedziach)

Łozówka *Acrocephalus palustris* – C – 3 pary

Gatunek regularnie stwierdzany w szuwarze wzdłuż Bernardyńskiej Wody. Wyznaczono łącznie trzy terytoria lęgowe. Jedno znajdowało się we wschodniej części kanału a dwa w jego części zachodniej. W drugiej połowie lipca w zachodniej części terenu badań obserwowano dorosłego osobnika karmiącego słabo lotnego młodego.

Mazurek *Passer montanus* – B – 0-2 par

Gatunek obserwowany regularnie choć nielicznie w sezonie lęgowym w środkowej części badanego terenu. Obserwacje dotyczyły najczęściej pojedynczych osobników, par lub niewielkich grup liczących maksymalnie 6 osobników. Nie znaleziono jednak żadnych gniazd. Badany teren stanowi dogodnie potencjalne siedlisko lęgowe dla tego gatunku z dostępnymi zarówno budkami lęgowymi jak i naturalnymi dziuplami. Możliwe, że obserwowane osobniki gniazdowały na terenie badań w dobrze ukrytych dziuplach w starych wierzbach na północnym brzegu Bernardyńskiej Wody. Możliwe jest też, że gniazdowały na terenie posesji przy ul. Powsińskiej 97 albo po drugiej stronie ul. Idzikowskiego a teren badań stanowił dla nich jedynie żerowisko i miejsce odpoczynku. Dlatego mimo braku znalezionych gniazd zdecydowano się zakwalifikować mazurka do awifauny lęgowej, a liczebność oszacowano na 0-2 par.

Modraszka *Cyanistes caeruleus* – C – 3 pary

Gatunek regularnie obserwowany na terenie badań, zarówno w zadrzewieniach jak i w szuwarze wzdłuż Bernardyńskiej Wody. Wyznaczono trzy terytoria lęgowe rozmieszczone równomiernie w osi wschód-zachód. W każdym z wyznaczonych terytoriów znaleziono aktywne gniazda (dwa w budkach lęgowych i jedno w dziupli naturalnej) i w każdym potem obserwowano rodziny z lotnymi młodymi.

Dlatego można przypuszczać, że gatunek ten osiągnął w sezonie lęgowym 2025 dosyć wysoki sukces lęgowy.

Piegża *Curruca curruca* - B – 1-1,5 pary

Pojedyncze śpiewające samce stwierdzano jedynie na początku sezonu lęgowego, pod koniec kwietnia i na początku maja. Obserwacje miały miejsce przy posesji przy ul. Powsińskiej 97 oraz przy przedszkolu nr 299. W warunkach miejskich piegża jest gatunkiem skrytym i trudnym do wykrycia za pomocą metody kartograficznej. Trudne jest też odróżnienie osobników rzeczywiście lęgowych od osobników śpiewających w trakcie wiosennej wędrówki. Dlatego wszelkie szacunki liczebności lęgowej tego gatunku w warunkach miejskich są obciążone dużym błędem. Mając to na uwadze liczebność lęgową piegży oszacowano na 1-1,5 pary.

Pleszka *Phoenicurus phoenicurus* – B – 0,5 pary

Śpiewające samce oraz żerujące osobniki stwierdzano w kwietniu, maju i czerwcu przy granicach powierzchni badawczej w okolicach posesji przy ul. Powsińskiej 97 oraz przy przedszkolu nr 299. Teren badań najprawdopodobniej znajdował się częściowo w obrębie terytoriów lęgowych dwóch par gniazdujących w bezpośrednim sąsiedztwie. Z tego powodu oszacowano liczebność lęgową tego gatunku na 0,5 pary.

Sroka *Pica pica* – A – (+)

Gatunek stwierdzany regularnie, ale większość obserwacji dotyczyła pojedynczych żerujących lub odpoczywających osobników. W zaroślach w przy zachodniej części kanału Bernardyńskiej Wody znaleziono w początkowym okresie badań stare, nieużywane gniazdo tego gatunku pochodzące z wcześniejszych sezonów lęgowych. W okresie prowadzenia badań nie stwierdzono gniazdowania tego gatunku w granicach powierzchni badawczej, ale stała obecność srok na terenie badań sugeruje, że najprawdopodobniej gniazdowały w bezpośrednim sąsiedztwie. Teren badań stanowił więc najprawdopodobniej niewielki fragment terytorium przynajmniej jednej pary lęgowej tego gatunku.

Szpak *Sturnus vulgaris* – C – 11 par

Najliczniejszy gatunek lęgowy na terenie badań. Szpaki gniazdowały w rozproszeniu na terenie całej powierzchni badawczej. Znaleziono łącznie 11 aktywnych gniazd tego gatunku, z których aż 8 znajdowało się w naturalnych dziuplach i szczelinach wierzb rosnących bezpośrednio nad brzegami kanału Bernardyńskiej Wody. Pozostałe trzy gniazda znajdowały się w budkach lęgowych, z których dwie znajdowały się nieco dalej od wody a jedna przy samym kanale.

Wrona (siwa) *Corvus corone ssp. cornix* – C – 3,5 pary

Gatunek licznie i regularnie stwierdzany w sezonie lęgowym, choć prawdopodobnie część obserwowanych osobników należała do nielęgowej, koczującej frakcji populacji. Na terenie badań znaleziono trzy aktywne gniazda, wszystkie w środkowej części terenu badań. Kolejne gniazdo znajdowało się w bezpośrednim sąsiedztwie, na terenie posesji przy ul. Powsińskiej 97. Pod koniec maja i w czerwcu obserwowano słabo lotne młode krótko po opuszczeniu gniazda pochodzące z co najmniej dwóch różnych lęgów. Później obserwowano również rodziny z lotnymi młodymi. Można więc domniemywać, że lęgi wrony siwej na badanej powierzchni charakteryzowały się dosyć wysokim sukcesem.

Zdj. 4. Młode wróby siwe (fot. Marta Dziedzioch)

Wróbel *Passer domesticus* – C – (+)

Bardzo liczny gatunek na terenie badań. Liczne grupy wróbli stwierdzano regularnie w szuwarze porastającym brzegi Bernardyńskiej Wody oraz na krzewach przy blokach wzdłuż południowej granicy terenu badań. Gniazdowanie tego gatunku stwierdzono w stropodachach budynków przy ul. Przy Bernardyńskiej Wodzie 1 oraz Przy Bernardyńskiej Wodzie 5 (odpowiednio co najmniej 3 i co najmniej 2 pary), tuż za granicami powierzchni badawczej a kolejne pary z pewnością gniazdowały na innych okolicznych budynkach. Ponieważ gniazda znajdowały się poza granicami powierzchni badawczej, nie oszacowano ostatecznie liczby par lęgowych, ale mimo to uznano, że najwłaściwsze jest określenie statusu lęgowego jako gniazdowanie pewne (kategoria lęgowości C).

5. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem ochrony awifauny

5.1. Stan siedlisk

Ogólny stan siedlisk lądowych należy ocenić jako typowy lub trochę gorszy niż dla zbliżonych powierzchniowo terenów zieleni w Warszawie. Duży udział powierzchni otwartych istotnie ogranicza możliwość gniazdowania większości gatunków ptaków występujących w miastach. Powierzchnie te są jednak atrakcyjnym żerowiskiem dla niektórych gatunków (grzywacz, szpak, krukowate). Czynnikiem wyróżniającym omawiany teren jest obecność akwenu tj. kanału Bernardyńskiej Wody z bardzo dużą powierzchnią szuwaru w porównaniu do zbiorników wodnych w innych parkach Warszawy.

5.2. Zagrożenia

Opisane niżej zagrożenia dla ptaków są wynikiem obserwacji zjawisk obecnych na terenie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie, czynności wykonywanych przez różne służby oraz innej działalności ludzkiej. Opisano zagrożenia stwierdzone w trakcie kontroli terenowych w sezonie 2025/2026 oraz takie, które mogą pojawić się w przyszłości.

1. **Wykasanie trzcinowiska** choć nie zagrażało ptakom bezpośrednio (było przeprowadzone w okresie późnej jesieni) wiązało się z utratą części siedlisk lęgowych ptaków gniazdujących w szuwarze oraz rosnących w nim krzewach (kokoszka, łożówka, cierniówka, kapturka, dziwonja) oraz miejsc odpoczynku i schronienia dla kaczek i chruścieli oraz wróbli gniazdujących na budynkach w sąsiedztwie.
2. **Park jest popularnym miejscem wyprowadzania psów.** Puszczone luzem psy mogą płoszyć ptaki oraz stanowią bezpośrednie zagrożenie dla podlotów.
3. **W trakcie sezonu lęgowego obserwowano koszenie terenów po północnej stronie Bernardyńskiej Wody za pomocą ciężkiego sprzętu.** Jego zastosowanie może wiązać się z intensywnym płoszeniem ptaków i stwarzać śmiertelne zagrożenie dla podlotów ukrywających się w trawie.
4. **Nieodpowiednie dokarmianie** (zdj. 5). W trakcie badań wielokrotnie obserwowano rozrzucone resztki jedzenia oraz pieczywo, na którym żerowały ptaki (głównie gołębie miejskie, wróble i krukowate). Pieczywo i resztki produktów spożywczych przeznaczonych dla ludzi nie stanowią pełnowartościowego pożywienia dla ptaków. Ich długotrwałe spożywanie może prowadzić u ptaków do niedoborów lub chorób układu pokarmowego.

Zdj. 5. Kawka żerująca na wyrzuconym pieczywie (fot. Marta Dziedzioch)

5.3. Zalecenia

Główną zasadą przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu jakichkolwiek prac renowacyjnych i innych czynności w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie, powinna być dbałość o jak najbardziej naturalny

charakter siedlisk, co w znacznym stopniu pozwoli zachować wysoką różnorodność awifauny oraz innych elementów przyrodniczych parku (Bocheński i in. 2013, Luniak 2020). Duże znaczenie w kontekście dbałości o środowisko przyrodnicze wielu warszawskich parków, w tym omawianego zespołu parków, ma fakt utworzenia na ich terenie ostoj faunistycznych oraz florystycznych, co zostało usankcjonowane w zapisach wcześniejszego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy (Studium 2021) a obecnie Planu Ogólnego m. st. Warszawy.

Przy planowaniu działań mających na celu „renaturyzację” czy „renowację” parku lub jego fragmentów, należy pamiętać o utrzymaniu (lub ewentualnym polepszeniu) jakości siedlisk przyrodniczych, nawet jeśli celem działań ma być poprawa takich funkcji parku jak rekreacyjna, krajobrazowa, kulturowa, edukacyjna, dostępności dla ludzi. Zarząd Zieleni m.st. Warszawy stosuje dobre praktyki w tej kwestii. Natomiast w pamięci pozostają dotychczas przeprowadzone prace (także przez innych zarządców terenów zieleni), które nazwano „rewaloryzacyjnymi”, w trzech warszawskich parkach skończyły się katastrofą dla ich zasobów przyrodniczych. W Parku Żeromskiego, w Parku Kępa Potocka i w Ogrodzie Krasińskich po wykonaniu prac renowacyjnych, zarówno bogactwo gatunkowe awifauny lęgowej, jak i ogólna liczebność ptaków zmniejszyła się od 1/3 do połowy stanu sprzed podjęcia zabiegów. Nie dość tego, niekorzystne zmiany, które zaszły w zespole ptaków, utrzymywały się przez bardzo długi czas, nawet 7-11 lat (Popko 2008, Luniak, Węgrzynowicz 2019). Aby uniknąć błędów popełnionych w innych parkach, wystarczy stosować się do poniższych zaleceń i zadbać o odpowiednie ekspertyzy i nadzór przyrodniczy w trakcie prowadzenia prac.

W kwestii bieżącego gospodarowania i utrzymania Parku przy Bernardyńskiej Wodzie zaleca się:

1. **Ograniczenie wykaszania szuwaru** do jednego, północnego brzegu kanału tak, jak zasadniczo prowadzono to do tej pory w 2024 i 2025 roku (z zastrzeżeniem, że w 2025 roku wykoszono też niewielką część południowego brzegu, od strony Al. Witosa). Wykaszanie trzciny na brzegach Bernardyńskiej Wody jest zrozumiałe z powodów estetycznych oraz hydrologicznych, ale wiąże się z niszczeniem oraz zubożeniem puli siedlisk ptaków.
2. **Dosadzenie kęp krzewów**, zwłaszcza na wale po południowej stronie Bernardyńskiej Wody. Wzbogaci to bazę schronień i potencjalnych miejsc lęgowych ptaków.
3. **Kontynuację pozostawiania martwego drewna** stanowiącego miejsce żerowania, schronienia i tzw. „ostoje bioróżnorodności”.
4. **Konserwację i wymianę starych budek lęgowych**. Nie ma potrzeby zwiększania liczby budek lęgowych w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie (obecnie 6).
5. **Rezygnację wykorzystania ciężkiego sprzętu do koszenia** prowadzonego w sezonie lęgowym. Optymalnie zastosowanie schematu koszenia, jak w Parku Przy Cmentarzu Żołnierzy Radzieckich. Pozwoli to na uniknięcie płoszenia oraz śmiertelności młodych osobników.

6. Dyskusja i wnioski

6.1. Charakterystyka awifauny

Mimo położenia w centralnej Warszawie awifauna Parku przy Bernardyńskiej Wodzie nie była do tej pory badana i jedyne dostępne na jej temat informacje to wyniki inwentaryzacji lęgowej łyski z 2024 roku, dane z Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych oraz nieliczne stwierdzenia zgromadzone w serwisie ornitho.pl.

We wcześniejszych latach w ramach Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW) w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie stwierdzono 5 gatunków ptaków wodnych. W sezonie zimowym 2025-2026 z tej grupy stwierdzono jedynie krzyżówkę, jednak jest to efekt wyjątkowo ostrej zimy, przez większość której Bernardyńska Woda była całkowicie zamrznięta i przez to nieatrakcyjna dla zimujących ptaków wodnych.

Dane zgromadzone w serwisie ornitho.pl zawierają stwierdzenia dwóch gatunków, których nie udało się stwierdzić w obecnym sezonie tj. łyski oraz kopciuszka. Kopciuszki stwierdzano w trakcie badań na okolicznych osiedlach, jednak nigdy w granicach powierzchni badawczej. Natomiast brak stwierdzeń łyski jest najprawdopodobniej efektem postępującego spadku liczebności tego gatunku w Warszawie mającego miejsce w ostatnich latach (Wardecki i in. 2024). Ogólnie liczba gatunków stwierdzonych na terenie Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w trakcie badań (49 gatunków) jest jednak zdecydowanie wyższa niż ta w bazie serwisu ornitho.pl (18 gatunków). Nie może to jednak stanowić podstawy do oceny zmian wieloletnich bogactwa gatunkowego ptaków, ponieważ dane w ww. Serwisie mają charakter przygodny i fragmentaryczny.

Niniejszy raport stanowi więc pierwsze opracowanie awifauny tego terenu. Badania przeprowadzone w okresie 12.03.2025 – 28.02.2026 pozwoliły uzyskać informacje o składzie gatunkowym, liczebności i zagęszczeniach ptaków w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie w cyklu rocznym.

Ogólna liczba stwierdzonych gatunków w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie (49 gatunków) była dosyć wysoka w porównaniu do innych podobnych terenów zieleni w Warszawie. W zbliżonych pod względem powierzchni Parku im. Stefana Żeromskiego, Parku Ujazdowskim i Parku Mirowskim stwierdzono w latach 2023-2024 odpowiednio 46, 41 i 28 gatunków ptaków w cyklu rocznym (Chodkiewicz i Redlisiak 2024, Hayatli i Redlisiak 2024, Redlisiak 2024).

W trakcie migracji wiosennej i jesiennej w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie stwierdzono w sumie 43 gatunki ptaków. Grupę migrantów wiosennych tworzyło 35 gatunków, migrantów jesiennych 28 gatunków, w tym 20 gatunki migrantów stwierdzano zarówno w trakcie przelotu wiosennego jak i jesiennego. W okresie zimowania stwierdzono 23 gatunki ptaków. Bogactwo gatunkowe zarówno awifauny przelotnej jak i zimujące było typowe dla siedlisk parkowych w Warszawie.

Awifauna lęgowa

W sezonie lęgowym 2025 w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie stwierdzono 21 gatunków ptaków uznanych za lęgowe. Zespół ptaków lęgowych dokładnie scharakteryzowano w **rozdziale 4.4.** (awifauna lęgowa). Liczba lęgowych gatunków w omawianym parku w porównaniu z innymi terenami zieleni w Warszawie o podobnej powierzchni jest dosyć wysoka. W Parku im. Stefana Żeromskiego, Parku Ujazdowskim i Parku Mirowskim stwierdzono w latach 2023-2024 odpowiednio

20, 20 oraz 16 gatunków uznanych za lęgowe (Chodkiewicz i Redlisiak 2024, Hayatli i Redlisiak 2024, Redlisiak 2024). Czynnikiem wyróżniającym awifaunę lęgową Parku przy Bernardyńskiej Wodzie jest obecność lęgowych gatunków charakterystycznych raczej dla zieleni nieurządzonej tj. cierniówki, dziwonii i łożówki oraz jednego gatunku wodno-szuwarowego tj. kokoszki. Wymienione gatunki znajdują dogodne warunki siedliskowe w pasie szuwaru trzcinowego na brzegach Bernardyńskiej Wody.

Ogólne zagęszczenie całego zespołu ptaków lęgowych wynosiło 63,6 pary/10 ha. Dokładne dane dotyczące liczebności, zagęszczenia i udziału procentowego poszczególnych gatunków zostały przedstawione w tabeli 7. Łączne zagęszczenie lęgowe było niskie w porównaniu do innych zbliżonych pod względem powierzchni terenów zieleni w Warszawie (116,1 pary/10 ha w Parku im. Stefana Żeromskiego, 80,9 w Parku Ujazdowskim – Chodkiewicz i Redlisiak 2024, Hayatli i Redlisiak 2024) mimo liczego gniazdowania szpaka – gatunku w warunkach miejskich gniazdującego często w bardzo wysokich zagęszczeniach. Niskie zagęszczenie lęgowe na terenie badań wynika prawdopodobnie z niewielkiego zróżnicowania i ogólnej charakterystyki siedliska, które poza szuwarem jest raczej ubogie. Relatywnie wysoki w Parku przy Bernardyńskiej Wodzie był udział grupy gniazdowej gatunków gniazdujących nisko na krzewach bądź ziemi (32,8%). Jest to ponownie efekt obecności siedlisk szuwarowych i gniazdujących w nim gatunków ptaków.

6.2. Podsumowanie i wnioski

Bogactwo gatunkowe awifauny Parku przy Bernardyńskiej Wodzie jest na tle zbliżonych powierzchniowo terenów zieleni w Warszawie przeciętne. Jednak pod względem składu gatunkowego awifauna omawianego parku wyróżnia się obecnością lęgowych gatunków związanych z zielenią nieurządzoną i siedliskami wodno-szuwarowymi. Również udział grupy gatunków gniazdujących nisko na krzewach oraz na ziemi jest zdecydowanie wyższy niż w innych parkach w Warszawie. Wynika to z faktu obecności na omawianym terenie zbiornika wodnego oraz porastającego jego brzegi szuwaru trzcinowego z pojedynczymi krzewami, czyli siedliska rzadko spotykanego w zieleni miejskiej.

Najważniejsze wnioski płynące z analizy uzyskanych wyników:

- liczba stwierdzonych gatunków ptaków na powierzchni niewielkiego (5,5 ha) terenu zieleni jakim jest Park przy Bernardyńskiej Wodzie (49 gatunków) nie dosyć wysoka w porównaniu z innymi terenami zieleni w Warszawie o podobnej powierzchni,
- zespół ptaków lęgowych parku charakteryzuje się dosyć wysokim bogactwem gatunkowym (21 gatunków) na tle podobnych terenów zieleni w Warszawie, choć skład gatunkowy wyróżnia się poprzez występowanie gatunków związanych z zielenią nieurządzoną (cierniówka, dziwonía, łożówka) oraz siedliskami wodno-szuwarowymi (kokoszka),
- ogólne zagęszczenie ptaków lęgowych (63,6 par/10 ha) jest niskie w porównaniu z innymi zbliżonymi powierzchniowo terenami zieleni w Warszawie,
- bogactwo gatunkowe zarówno awifauny przelotnej (43 gatunki) jak i zimującej (23 gatunki) było przeciętne dla siedlisk parkowych w Warszawie.

7. Spis literatury

1. Andrzejewski R., Babińska-Werka J., Gliwicz J., Goszczyński J., 1978. Synurbization Processes in Population of *Apodemus agrarius*. Characteristics of Populations in an Urbanization Gradient. *Acta Theriologica* 23, 20: 341–358.
2. Bocheński M., Ciebiera O., Dolata P. T., Jerzak L., Zbyryt A., 2013. Ochrona ptaków w mieście. RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim.
3. Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz T. (red.). 2015. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa.
4. Chodkiewicz T., Redlisiak M. 2024. Park im. Stefana Żeromskiego. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w okresie 01.09.2023 – 31.08.2024. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
5. Hayatli F., Redlisiak M. 2024. Park Ujazdowski. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w okresie 01.09.2023 – 31.08.2024. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy
6. Keller M., Engel J., Zawadzki J., Leszkowicz J., 1987. Metody oceny liczebności populacji lęgowej krzyżówki (*Anas platyrhynchos*) w warunkach miejskich. *Notatki Ornitologiczne* 28: 63–79.
7. Luniak M., 1981. The birds of the park habitats in Warsaw. *Acta Ornithologica* 18: 335–370.
8. Luniak M., 1996. Inventory of the avifauna of Warsaw – species composition, abundance, and habitat distribution. *Acta Ornithologica* 31: 67–80.
9. Luniak M., 2006. Bogactwo gatunkowe i liczebność fauny wielkiego miasta — przykład Warszawy. *KOSMOS, Problemy Nauk Biologicznych* 55: 45–52.
10. Luniak M., 2019. Dzikie życie w parkach miejskich – jak mu sprzyjać. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy (broшуra informacyjna).
11. Luniak M., Węgrzynowicz A., 2019. Wpływ renowacji parków miejskich na ich awifaunę lęgową – przykład z Warszawy. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 75: 3–15.
12. Michalicha M., Mitrus C. 2018. Ptaki jako wskaźnik różnorodności biologicznej miast. *Polish Journal for Sustainable Development* 22: 63–68.
13. Nowicki W., 1992. Zmiany awifauny lęgowej parków Warszawy (1975–1985) oraz zastosowanie skrzynek lęgowych do jej kształtowania. *Acta Ornithologica* 27: 65–92.
14. Ornitho.pl. Baza obserwacji ptaków (dane z lat 2004–2023).
15. Popko J., 2008. Skutki przyrodnicze modernizacji parku Kępa Potocka w Warszawie. *Turystyka i Rekreacja* 4: 29–36.
16. Redlisiak M., 2024. Ogród Saski. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w okresie 01.09.2023 – 31.08.2024. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
17. Redlisiak M., 2024. Park Mirowski. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w okresie 01.09.2023 – 31.08.2024. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
18. Rowiński P., 2022. Zespół parków położonych wzdłuż ul. Dolina Służewiecka. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej w roku 2022. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
19. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy. Miejska Pracownia Planowania Przestrzennego i Strategii Rozwoju. Warszawa 2021.
20. Sudyka J., Di Lecce I., Szulkin M. 2023. Microclimate shifts in nest-boxes and natural cavities throughout reproduction. *Journal of Avian Biology* 2023: eo3000.

21. Tomiałoć L., 1970. Badania ilościowe nad synantropijną awifauną Legnicy i okolic. *Acta Ornithologica* 12: 293–392.
22. Tomiałoć L., 1980. Kombinowana odmiana metody kartograficznej do liczenia ptaków lęgowych. *Notatki Ornitologiczne* 21: 33–61.
23. Trojan P., 1975. *Ekologia ogólna*. PWN, Warszawa.
24. Wardecki Ł., Redlisiak M., Dmoch A., Mateuszczyk H., Życki A., Łukaszewicz B., Smyk B., Chodkiewicz T., Hayatli F. 2023. Ekspertyza oceniająca stan populacji lęgowej gawrona *Corvus frugilegus* na terenie m. st. Warszawy, miasta Radom, miasta Ciechanów, miasta Siedlce, miasta Mińsk Mazowiecki, miasta Garwolin, miasta Nasielsk i miasta Żyrardów. OTOP, Warszawa.
25. Wardecki Ł., Smyk B., Chodkiewicz T., Hayatli F., Redlisiak M., Kęsik P., Łochowska K., Rowiński P. 2024. Ocena liczebności populacji lęgowej łyski (*Fulica atra*) w Warszawie. OTOP, Warszawa.
26. Wilk T., 2016. Kryteria lęgowości ptaków – materiały pomocnicze. Wersja 3 – 16.02.2016. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Marki.

**Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P.,
Kuczyński L. 2020. Czerwona lista ptaków Polski. OTOP,
Marki.**

8. Załączniki

Załącznik I. Określone grupy gniazdowe dla poszczególnych gatunków ptaków

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
1	bażant	nisko
2	bączek	nisko
3	bogatka	dziuple
4	brzęczka	nisko
5	cierniówka	nisko
6	dymówka	budynki
7	dzięcioł białoszyi	dziuple
8	dzięcioł duży	dziuple
9	dzięcioł zielony	dziuple
10	dzięciołek	dziuple
11	dziwonia	nisko
12	dzwoniec	drzewa
13	gawron	drzewa
14	gąsiorek	nisko
15	głowienka	nisko
16	gołąb miejski	budynki
17	grubodziób	drzewa
18	grzywacz	drzewa
19	jerzyk	budynki
20	kapturka	nisko
21	kawka	dziuple
22	kokoszka	nisko
23	kopciuszek	budynki
24	kos	drzewa
25	kowalik	dziuple
26	krogulec	drzewa
27	krzyżówka	nisko
28	kukułka	nie dotyczy!
29	kulczyk	drzewa
30	kwiczoł	drzewa
31	łabędź niemy	nisko
32	łozówka	nisko
33	łyska	nisko
34	mandarynka	dziuple
35	mazurek	dziuple
36	modraszka	dziuple
37	muchotówka szara	dziuple
38	muchotówka żałobna	dziuple
39	nurogęś	dziuple
40	oknówka	budynki
41	pełzacz ogrodowy	dziuple
42	piecuszek	nisko
43	piegża	nisko
44	pierwiosnek	nisko

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
45	pleszka	dziuple
46	pliszka siwa	budynki
47	potrzos	nisko
48	pustułka	budynki
49	raniuszek	nisko
50	rokitniczka	nisko
51	rudzik	nisko
52	sierpówka	drzewa
53	słownik rdzawy	nisko
54	słownik szary	nisko
55	sójka	drzewa
56	sroka	drzewa
57	szczygieł	drzewa
58	szpak	dziuple
59	śpiewak	drzewa
60	świerszczak	nisko
61	trzciniak	nisko
62	trzcinniczek	nisko
63	wilga	drzewa
64	wodnik	nisko
65	wrona siwa	drzewa
66	wróbel	dziuple
67	zaganiacz	drzewa
68	zięba	drzewa
69	zniczek	drzewa